

ESCRIURE NOVEL·LA, ESCRIURE TEATRE

VÉRONIQUE OLMI

Una reflexió personal
sobre l'escriptura
narrativa i l'escriptura
dramàtica, a càrrec de
l'autora de "Mathilde".

Escriure novel·la, escriure teatre, ambdues respiracions em són necessàries. Aquesta alternança inspiració/expiració s'avé a la meua vida d'autora: la novel·la és una feina cap a l'interior, la peça teatral cap a l'exterior; la novel·la és introspecció, l'obra teatral preferència. Allò que enllaça ambdós gèneres és el ritme, el treball sobre el ritme, ja que és el que li dona el to i el color, el que impulsa la història i inscriu de cop un univers.

Vora de mar és una novel·la construïda damunt el que en diria "principi de la baldufa". Es tracta d'un embalament interior, d'un monòleg que deriva des de la por a l'angoixa, de l'angoixa al pànic, del pànic a la bogeria, per conduir a l'acte final del doble infanticidi. Posant-me en la lògica embogida de la mare (heroïna i narradora), m'he adaptat al ritme aurtat i a l'embalament del seu pensament, de la seva cursa desbruijolada. Les frases tenen una puntuació que d'entrada hom podria creure anàrquica, les negacions hi són suprimides, el vocabulari és reduït, la pobresa del llenguatge s'afegeix a l'angoixa d'una dona desprovista de tot. *Vora de mar* –adaptada i interpretada al teatre– oscil·la entre interioritat i teatralitat, és el fràgil equilibri entre narració i declamació.

No vaig dialogar la meua segona novel·la, *Número sis*, que està construïda damunt del tempo de la memòria, el ritme subjectiu i desordenat de la reminiscència; el relat és un puzzle que alterna els records, no cronològics, de l'heroïna amb les cartes de guerra

del seu pare, que no li eren destinades. El diàleg està reduït a dues solituds, dues veus separades i en decalatge, és un diàleg sense paraula, una presa de paraula.

A l'inrevés d'aquesta novel·la, en el teatre les veus només existeixen en relleu i en contrast les unes en relació a les altres. Presos en la situació necessària de la crisi, els personatges són situats en la urgència de la paraula, en el do o la retenció, la destil·lació de la intriga i la progressió de la dramàtúrgia. L'obra teatral es desenvolupa com un fil, que s'ha de mantenir en tensió sota pena de veure esfondrar-se els personatges; és el fil del llenguatge, i res no és deixat a l'atzar en l'agençament i l'encadenament de les rèpliques i els silencis, que són tots d'una necessitat absoluta. Els diàlegs no es responen pas sempre en la immediatesa sinó sovint en el diferit i l'eco. Aleshores, modificar una frase, practicar un tall és tan delicat com esborrar un toc de color d'una tela; les frases, com els colors, no existeixen més que en correspondència les unes amb les altres –a menys de topar amb la patètica "paraula d'autor"–, l'obra no s'aprehèn més que amb la reculada i la perspectiva justa que desvetllen el conjunt i que revelen la veritable composició. Les rèpliques es nodreixen, es traeixen, però no existeixen aïlladament. La primera rèplica de *Mathilde* és: "I bé?"¹. És el mot de la "diligència de comprovació" que obre la cerimònia, és tot el que els personatges coneixen de la seva història i que nosaltres ignorem, el drama

que desnucaran davant dels nostres ulls, i si el teló s'aixeca amb aquesta afirmació, cau amb un interrogant al qual respon un murmuri, una bufada, gairebé res: "És això... l'amor? És això? Xut...".

Escriure una novel·la, escriure una obra teatral, és estar a dos nivells d'escriptura diferents, però sempre es tracta d'orquestrar el caos, de crear la coherència del desordre, d'agençar la cacofonia, amb l'afany d'escriure la partitura amb la clau correcta i el tempo que cal.

Un cop escrita i publicada, la novel·la existeix sola –empresonada en la xarxa de la distribució, la publicitat i les crítiques– però autònoma ja que és "acabadada". Un cop escrita i publicada, la peça teatral esperarà el buf que li

donarà vida, i aquest buf no vindrà pas de l'autor, sinó de tants imaginaris diversos, tot un equip artístic reunit i mobilitzat per a això, una alquímia incerta, que exigeix de l'autor –quan no és el seu propi director d'escenari– deixar anar la presa, el desig i l'aprensíó de la traïció, amb el gust i la por de l'aventura que se'n seguirà.

Escriure una novel·la és posar-se en l'únic punt de vista de l'autor, escriure una peça teatral és esperar els punts de vista dels altres.

La novel·la és un traç tangible que deixa l'escriptor, un signe de la seva presència en el món, la representació teatral és per essència efímera, ens recorda la nostra fugacitat... el que pot ser un primer pas cap a la lleugeresa. ■

Traducció del francès de Guillem-Jordi Graells

1. Així tradueix Jordi Castanyer la primera rèplica de l'obra, adaptant el "Voilà" de l'original. Sembla que l'opció triada pel traductor s'allunya de la voluntat afirmativa de l'autora respecte a aquest primer mot.